

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7 СКЛАДНОСУРЯДНЕ РЕЧЕННЯ

План

1. Організація складносурядних речень.
2. Синтаксичні відношення між частинами складносурядних речень.
3. Розділові знаки в складносурядних реченнях.

Складносурядним називається таке складне речення, частини якого поєднуються змістом та за допомогою сурядних сполучників. Треба пам'ятати, що змістова і граматична самостійність частин складносурядного речення має відносний характер, оскільки часто лише перша частина є самостійною (після неї можна поставити крапку), а друга частина певною мірою залежить від змісту і структури першої.

Складносурядні речення поділяються на закриту і відкриту структури. У відкритій структурі складносурядне речення можна доповнити однотипними частинами; предикативні одиниці становлять незамкнений ряд. У закритій структурі складносурядне речення складається із двох предикативних одиниць, між якими встановлюються детерміновані, взаємопов'язані відношення.

Складносурядні речення відкритої структури: єднальні речення, розділові речення. Складносурядні речення закритої структури: зіставні речення; протиставні речення; градаційні; пояснювальні.

Розділові знаки в складносурядних реченнях

Прості речення як частини складносурядних, з'єднані сполучниками і(й), та, а, але, проте, однак, зате, не те, або, чи ні ... ні, то ... то, не то ... не то та ін. відокремлюються комами: Чорнява його голівонька була закустрана, очі заспані, зате молоде личко нашіло здоров'ям, грало краскою (П.Мирний.)

Кома не ставиться:

1. Між двома питальними, спонукальними або окличними реченнями, з'єднаними сполучником і(й): Коли відбудеться лекція і хто її буде читати? Як пишно цвітуть каштани і який гарний Київ у цей час!

2. Між двома безособовими реченнями за умови, коли присудки цілком однорідні за значенням: Сумно й глухо! (П.Мирний).

3. Між двома сурядними реченнями, коли вони мають спільний член, що стосується обох простих речень, або спільне підрядне речення: На селі хутенько, як сонечко закотилось, помовкли голоси і рух усякий замер (Марко Вовчок); Мабуть, батько ще дужче посивів і мати ще дужче зігнулася (А.Головко).

4. Якщо частини складносурядного речення дуже поширені, або мають уже всередині свої розділові знаки, або автор хоче підкреслити їх самостійність, або далекі за змістом, то замість коми ставиться крапка з комою: Ся розмова лишила в мені якийсь гіркий несмак; але миритись, брати назад свої слова у мене не було бажання. (Леся Українка)

5. Якщо сурядні речення, з'єднані сполучником і(й), та(і) та й, виражають швидко або несподівану зміну подій або різке протиставлення, то перед сполучником ставиться тире: Сонце зійшло — і враз над Києвом занялося ревище гудків. (См.)

Контрольні запитання:

1. Дати визначення складносурядним реченням.
2. Які типи синтаксичних відношень між частинами складносурядних речень належать до відкритої структури?
3. Які типи синтаксичних відношень між частинами складносурядних речень належать до закритої структури?
4. Коли між частинами складносурядного речення кома не ставиться?

Завдання:

1. Розставити розділові знаки. Виділити в тексті складносурядне речення, зробити повний синтаксичний розбір.

Але й тут зумів зарадити собі хитрий Сизиф. Він сказав дружині своїй щоб вона не ховала його тіла і не приносила жертви підземним богам. Послухала чоловіка дружина Сизифа. Аїд і Персефона довго чекали похоронних жертв. Усе нема їх! Нарешті наблизився до трону Аїда Сизиф і сказав володареві царства померлих, Аїду О володарю душ померлих великий Аїде рівний могутністю Зевсові відпусти мене на світлу землю. Я звелю дружині моїй принести тобі багаті жертви і повернусь назад у царство тіней. Так обманув Сизиф владика Аїда і той відпустив його на землю (За Овідієм).

2. Дібрати приклади із регіональних засобів масової інформації для ілюстрації особливостей пунктуації складносурядного речення.

3. Пояснити авторський вибір розділових знаків у кінці речення.

Острів, як спрут, занурив у море шершаві лаби, приссався до нього, наче хоче спинитись. Але не може (М.Коцюбинський). Ми якось дуже звикли, що він [Ойстрах] є. А от нема. І струни його стихли (Л.Костенко).

Тестові завдання:

1. У якому реченні неправильно розставлено розділові знаки?

1. Небо вкрили дрібні білі хмарки і сонце крізь їх білопінне мереживо світило тепло й лагідно (Я.Гримайло).

2. В теплиці стояло літо, надворі ж покректував мороз або хугувала хвижа, і тепер звичайнісінький житній колос, що думав про цвіт, нахилився до тебе казкою чи святом (М.Стельмах).

3. Тепер садок потонув у темряві, і широкі вікна будинку, ясно освітлені зсередини, ніби висіли на сутіні вечора (В.Собко).

4. Незабаром там запалав вогонь, дрова були сухі, і в небо шугнуло малинове полум'я... (В.Малик).

5. Сонце поволі опускалося за темний ліс, і з Дніпра війнуло вечірньою прохолодою (В.Малик).

2. У якому реченні правильно розставлено розділові знаки?

1. *Заплакав ліс осінніми дощами, І стиснув груди, мов лещата біль (В.Васкан).*
 2. *А десть біжать залізні коні, і пахне холодом трава (В.Сосюра).*
 3. *Зрештою, все на світі однакове, і світ однаковий (П.Загребельний).*
 4. *І знову джміль розмружить квітку, і літо гратиме в лото (Л.Костенко).*
 5. *Там соловейко вмер, і почорніли віти (А.Малишко).*
3. У якому реченні неправильно розставлено розділові знаки?
1. *Було ясне надвечір'я, і сонце ще не сіло за ліс (В.Малик).*
 2. *Чи зірка в небі враз розквітла, Чи у вікні широкім зали Нарешті спалахнуло світло... (В.Соколов).*
 3. *Чи то приснилось чи причулось, Чи мала ніч луна таку, — Озвалися до мене вулиці, Зелені вулиці Баку (Є.Летюк).*
 4. *Чи це він чув таке про соняшники, чи сам придумав? (М.Стельмах).*
 5. *І що воно за жінка? — придивлявся Богдан. — Чи то віхоть вогню заблудився у її тілі, чи сам дідько всівся на кінчику язика? (М.Стельмах).*

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №8 **СКЛАДНОПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ**

План

1. Семантико-структурні різновиди та сполучні засоби в приєднанні підрядної частини до головної.
2. Складнопідрядні речення з підрядними з'ясувальними.
3. Складнопідрядні речення з підрядними означальними.
- Складнопідрядні речення з підрядними обставинними.
4. Перехідні випадки між сурядністю і підрядністю.
5. Розділові знаки в складнопідрядному реченні.

На сьогодні, складнопідрядним реченням називається синтаксична єдність, яка складається з двох і більше частин, що поєднуються підрядним зв'язком у єдине структурне, семантичне та інтонаційне ціле за допомогою сполучників підрядності або сполучних слів. На основі структурно-семантичного принципу виділяються такі типи складнопідрядних речень: з'ясувальні, означальні та обставинні (місця, часу, умови, причини, мети, способу дії, міри — ступеня, допусту, наслідку). Залежно від типів зв'язку між предикативними частинами, тобто від того, до всієї головної частини відноситься підрядна чи до одного слова, складнопідрядні речення бувають нерозчленовані, або прислівні, і розчленовані (приреченнєві). До нерозчленованих речень належать з'ясувальні та означальні. До розчленованих складнопідрядних речень належать складнопідрядні обставинні та супровідні. Для них характерна віднесеність підрядної частини до всієї головної. При певних ускладненнях будови головної частини можливі відхилення від типової співвіднесеності частин і підрядна частина може відноситися до окремого слова головної частини, однак зв'язок між головною і підрядною частиною все ж не такий тісний, як у складнопідрядних реченнях нерозчленованої структури (проміжна група складнопідрядних речень).

Складнопідрядне речення може включати кілька підрядних. Головному реченню може бути підпорядковане безпосередньо тільки одне, а інші - підрядному чи різним підрядним.

Розділові знаки у складнопідрядних реченнях

Кома ставиться:

1. Підрядне речення відокремлюється від головного комами: *Що за літо заробить Мотря, те за зиму і проживуть (П. Мирний).*

2. Якщо підрядне речення стоїть після головного й з'єднується з ним складеними сполучниками підрядності тому що, через те що, завдяки тому що, незважаючи на те що, внаслідок того що, в міру того як, з тих пір як, подібно до того як, так що, то кома ставиться або перед усім складеним сполучником, або в середині його, але тільки один раз. Місце коми визначається змістом речення: *Довго співали дівчата, довго гуляли хлопці, незважаючи на те що другого дня треба було рано вставати (І.Нечуй-Левицький) / Довго співали дівчата, довго гуляли хлопці незважаючи на те, що другого дня треба було рано вставати.*

3. Між однорідними підрядними реченнями ставиться кома так само, як між однорідними членами в простому реченні: *Як не мостився, як не ладнав, А оберемка не підняв (Л.Глібов); Дітям здавалося, що вже вечір і що зараз прийде мати (С.Васильченко).*

4. Між однорідними підрядними реченнями, з'єднаними повторюваними сурядними сполучниками, ставиться кома, але перше підрядне речення від головного комою не виділяється: *Ішли на берег моря і коли яскраво світило сонце, і коли важкі хмари низько пливли над землею.*

5. Якщо в складнопідрядному реченні збігаються два підрядні сполучники або сполучник сурядності й сполучник підрядності, то кома між ними ставиться тільки в тому випадку, якщо при вилученні підрядного речення не вимагається перебудова того речення, від якого залежить підрядне: *Це рішення виникло в нього раптово, і він хотів його негайно здійснити, ніби не знаючи, що, коли мине хвилина, він не зможе сказати.*

Кома не ставиться:

1. У словосполученнях **більш ніж, менш ніж, не раніше ніж, не пізніше ніж** і подібних: *Це більш ніж зворушливо.*

2. У стійких висловах, близьких за значенням до іменної частини складеного присудка або обставини способу дії, а також у порівняннях фразеологічного типу: *руки стали як лід, упав як сніг, полетів як стріла, і приніс скільки зміг, все одно який, байдуже хто та ін.*

3. Якщо після головного речення перед сполучним словом або сполучником підрядності стоїть частка не або повторюваний сполучник сурядності: *Хотілось би знати не що він казав, а як він казав; Він уважно розпитував і як себе почуває брат і що він устиг зробити на заводі.*

4. Якщо підрядне речення, що стоїть після головного, складається тільки з одного відносного слова з прийменником чи без нього: *Черниш теж кричав, не пам'ятаючи що. (О. Гончар).*

5. Підрядні речення, що складаються із стійких словосполучень **невідомо хто (де, коли ...), хто завгодно, де попало, (є) над чим працювати** тощо:

Парубок обертається на стук і невідомо кому погрожує кулаком (М.Стельмах).

6. Якщо підрядне речення зі складеним сполучником підрядності стоїть на першому місці (перед головним), то сполучник комою звичайно не розділяється: *Перед тим як починати передачу — зайвих попросили із студії (з газети).*

Контрольні запитання:

1. Який принцип покладено в основу класифікації складнопідрядних речень?
2. Які типи складнопідрядних речень виділяються на основі структурно-семантичного принципу?
3. Які складнопідрядні речення відносяться до нерозчленованих?
4. Від чого залежить поділ на розчленовані і нерозчленовані складнопідрядні речення?
5. Назвіть типи підрядних означальних речень залежно від граматичної характеристики опорного слова.
6. На які види поділяються підрядні обставинні речення? Назвіть їх особливості.
7. Який порядок частин у складнопідрядному реченні переважає в інформаційних жанрах публіцистичного стилю й художніх текстах?

Завдання:

1. Написати рекламу факультету журналістики ЗНУ, використовуючи різні види складних речень. Зробити повний синтаксичний розбір складнопідрядних речень тексту.
2. Розставити розділові знаки, пояснити їх.

Дніпро ця священна ріка українського народу так поетично оспівана Гоголем і Тарасом Шевченком ріка з якою для нас пов'язана епохальна подія вітчизняної історії хрещення Русі ця ріка в наші дні почетвертована пошматована поділена на так звані «штучні моря» і втративши динаміку течії щоліта гниє на величезних площах ядучими синьо-зеленими водоростями. В аспекті екологічному Україна сьогодні якоюсь мірою може правити людству за образ недалекого майбутнього постає моделлю самої планети, що швидко виснажується, де Червоні книги уже не вміщують усіх видів колись незліченних, флори і фауни що нині гинуть так бездумно з такою пожадливістю винищувані людиною (О. Гончар).

3. Перекласти текст українською мовою. Змінити прості речення на різні види складних.

Речь должна быть элегантна. А элегантно пишет скорее тот, кто элегантно мыслит. Текст Вашего рассуждения – это одежда Ваших мыслей. Она, как и сами мысли, должна быть привлекательной. В народе говорят: «Какова пряжа, такова по ней и рубаха». Живое полотно слов должно быть понятным, целесообразным по своему красивым. Подобно тому, как в архитектуре применима формула Витрувия: «Прочность – польза – красота», к фразе может быть применена формула: «Основательность – целесообразность – элегантность».

Тестові завдання:

1. Серед наведених речень визначте складнопідрядне означальне.

1. Звуки музики йшли хвиля за хвилею, як у степу під вітром хвиля за хвилею вилягає і зводиться ковила... (Є.Гуцало).
2. Мов кобза райдужними струнами, веселка грає над Дністром (В.Василяшко).
3. Дружба — це моральне збагачення людини, тому тобі не байдуже, який твій друг (В.Сухомлинський).
4. Словам, що блищать чи — затерті, не віриш (Т.Севернюк).
5. Так мокро горить, як нині тягнеться день, туркочуть горлиці, розморені спекою (Є.Гуцало).

2. Визначте складнопідрядне речення з'ясувальне.

1. Душа, як день, також розвидняється, бо ми зіткані із сонця (Р. Дідула).
2. Ніколи людина не переживає так глибоко почуття обов'язку перед Батьківщиною, як у ті години роздумів над долею Вітчизни, коли вона мисленно повторює шлях, пройдений своїм народом, відчуває себе частинкою народу (В.Сухомлинський).
3. Літо осені питає, де поділись журавлі? (В.Китайгородська).
4. Як поле чекає на сівача, так дівоче серце на любов (М.Подольн).
5. Щастя — це діти, котрих вдається виховати такими, якими ти хотів бачити їх (З часопису).

3. Серед наведених речень знайдіть складнопідрядне способу дії.

1. Чи зігрієш поріг у краях загадкових, як тепла не зберіг, де колиска вербова (В.Василяшко).
2. Тріпоче листя — ще живе й зелене — так, ніби тихо музика звучить (Т.Севернюк).
3. Важко переоцінити вплив, що його справив на перебіг української історії Богдан Хмельницький (О.Субтельний).
4. Будь непримиримим До того, хто прагне жити за рахунок інших людей (В.Сухомлинський).
5. Яке "помагайбі", таке й "доброго здоров'ячка!" (Народна творчість).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №9

БЕЗСПОЛУЧНИКОВЕ СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

План

- 1.Безсполучникове складне речення.
- 2.Кома в безсполучникових складних реченнях.
- 3.Крапка з комою в безсполучникових складних реченнях.
- 4.Двокрапка в безсполучниковому складному реченні.
5. Тире в безсполучниковому складному реченні.

На сьогодні, до безсполучникових складних речень відносять такі синтаксичні конструкції, компоненти яких об'єднуються в одне змістове й синтаксичне ціле без сполучників і сполучних слів, за допомогою інтонації та інших синтаксичних засобів. Розрізняють чотири типи інтонації безсполучникових речень: перелічувальну, зіставну, обумовлену і пояснювальну. Окрім основного засобу зв'язку компонентів складного безсполучникового речення (інтонації), вживаються також додаткові: семантичне співвідношення частин (змістовий зв'язок), паралелізм видо-часових форм дієслів-присудків, контактні слова, анафоричні елементи, своєрідна синтаксична структура (неповнота однієї з частин, спільний другорядний член речення, повторення окремих членів речення, порядок розміщення частин).

Безсполучникові речення з окресленими змістовими відношеннями легко перебудовуються в сполучникові, тому можна говорити про синонімічні конструкції безсполучникових та деяких типів сполучникових сурядних і підрядних речень.

Треба знати, що залежно від змістових відношень між частинами безсполучникового складного речення, характерної інтонації та синонімії з сурядними й підрядними сполучниковими реченнями виділяють речення з однотипними і різнотипними частинами. У свою чергу, однотипні речення можуть мати відкриту та закриту структуру і передавати відтінки єднальні, перелічувальні, зіставні, протиставні. Різнотипні речення мають тільки закриту структуру і виражають умовні, часові, допустові, причинові, наслідкові, пояснювальні, з'ясувальні відношення.

Проте у багатьох безсполучникових реченнях синтаксичні відношення не відповідають тим, що виражаються сполучниками сурядності й підрядності. Такі конструкції не можна перебудовувати, вони не мають паралельних синонімічних сполучникових речень: «З полтавської Богданівки, з біленької селянської хати, рушила у світи творчість народної художниці Катерини Білокур, пішла до людей її малярська поезія, сповнена якоїсь майже магічної сили, майже фантастичної краси» (О. Гончар).

Розділові знаки в безсполучникових складних реченнях

1. Якщо частини безсполучникового складного речення виражають одночасність, сумісність дій або їх послідовність і тісно зв'язані між собою за змістом, між ними ставиться кома: Вночі несподівано задув північний вітер, небо скоро затяглося хмарами (Олесь Гончар).

2. Якщо частини безсполучникового речення зберігають певну свою самостійність за змістом, то між ними ставиться крапка з комою: На порозі стоїть бабуся; навкруги тиша; скрізь ясно; з поля вітерець віє; з гаїв холодок дише; десь-то вода гучить; а високо над усім грає-сіяє вишне променисте сонечко... (Марко Вовчок).

3. Між частинами безсполучникового складного речення ставиться двокрапка. Це буває в таких випадках:

- якщо в безсполучниковому складному реченні наступне речення пояснює, розкриває зміст попереднього: *Погаслі вечірні вогні: усі спочивають у сні. (Леся Українка);*

- якщо в першій частині безсполучникового складного речення є слова *так, такий, одно та ін.*, конкретний зміст яких розкривається в другій частині: *Здавна в Кавунівці так повелося: старі дома, а молодь здебільшого на марганцях (О. Гончар);*

- між двома реченнями, якщо в першому з них є слова *бачити, дивитись, чути, розуміти та ін.*, які разом з відповідною інтонацією попереджають, що далі, у наступному реченні, буде викладено якийсь факт: *Старий присувається до вікна, зазирає в середину й бачить: у хаті, за столом, сидять гості — учитель та селяни. (М. Коцюбинський).*

Якщо в реченнях зазначеного типу немає характерної попереджувальної інтонації в кінці першого речення, то замість двокрапки ставиться кома або тире: *Чула, тріснув тин (А. Головка); А де ж чує — щось по листі шелеснуло, холодним вітриком дихнуло (Л. Глібов).*

4. Тире в безсполучникових складних реченнях ставиться в таких випадках:

- якщо зміст частини складного речення зіставляється або протиставляється: *Не вони судили — він судив (М. Рильський);*

- якщо в першій частині безсполучникового складного речення вказується час дії, про яку говориться у другій: *Зійде сонце — утру сльози, ніхто й не побачить (Т. Шевченко);*

- якщо в першій частині зазначається умова, при якій відбувається дія другої частини: *Треба роздягнутись — роздягнеться, треба сьорбати гарячий чай — сьорбатиме (О. Гончар);*

- якщо друга частина безсполучникового складного речення виражає наслідок або висновок із того, про що говориться в попередній частині. Звичайно в цих випадках між реченнями можна поставити через це, тому, тоді та ін.: *Продержались з тиждень морози — земля заклала, як кістка (П. Мирний);*

- якщо в другій частині безсполучникового складного речення міститься порівняння з тим, про що говориться в першій частині: *Гляне — холодною водою зіллє (Марко Вовчок);*

- якщо друга частина безсполучникового складного речення (присднувальне речення) починається словами *цей, такий і под.*: *Ще й разу не бачивши моря, я вже надумався стати неодмінно моряком — то був мій перший, дитячий ще, вибір професії (Ю. Смолич).*

Контрольні запитання:

1. При яких смислових значеннях між частинами складного безсполучникового речення ставиться кома?

2. Який розділовий знак ставиться між частинами безсполучникового складного речення, коли частини зберігають певну смислову самостійність і мають свої розділові знаки?

3. Які розділові знаки ставляться між частинами складного безсполучникового речення, коли воно співвідноситься із складнопідрядним реченням?

Завдання:

1. Розставити розділові знаки у реченнях із поезій Ліни Костенко, зробити їх повний синтаксичний розбір:

1.Снаряд упав осипалась стіна. 2.Зробити вам би по духовній пробі Вас забракує кожен ювелір. 3.А прийде ніч болить душа словами. 4. Я знаю слабкість це одна з диверсій. А я ще в диверсантах не була. 5. Нас не бачать леви біля брами левам очі снігом замело.

2. Перекласти текст, змінити (де можливо) сполучникові речення на безсполучникові.

Физические упражнения значительно улучшают обмен веществ вследствие положительного влияния на железы внутренней секреции, которые выделяют жизненно необходимые гормоны (гипофиз, надпочечники, поджелудочная железа). Физическая культура и спорт в любом возрасте повышают естественную сопротивляемость организма неблагоприятным факторам внешней среды, инфекций. Научные наблюдения показывают, что люди, регулярно занимающиеся физическими упражнениями, реже болеют, продуктивнее работают и дольше живут.

4. Зробити синтаксичний розбір речень.

За даними Міністерства юстиції України, в країні зареєстровано близько 30-ти тисяч друкованих ЗМІ, їх концентрація приблизно одне видання на кожні 1,5 тисячі населення. 2. Після того, як в 2001 році в Україні зникла кримінальна відповідальність за наклеп, справи про поширення недостовірної інформації (реальне або гадане) розглядають фактично тільки у порядку цивільного судочинства. 3. Інтрига в тому, хто переможе. Не в сенсі хто буде першим, чи десятим. Не це. Бо в принципі, коли ми побачимо остаточні результати, тоді ми зможемо оцінити чи цей проект вдався (за даними сайту - <http://imi.org.ua>).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №10 БАГАТОЧЛЕННІ СКЛАДНІ РЕЧЕННЯ

План

1. Багаточленні речення з сурядним зв'язком.
2. Багаточленні речення з безсполучниковим зв'язком.
3. Багаточленні складнопідрядні речення.
4. Складні синтаксичні конструкції.

Контрольні запитання:

1. Назвати елементи зв'язку між частинами складних синтаксичних конструкцій.
2. Дати характеристику багаточленным підрядним реченням з однорідною, послідовною та паралельною підрядністю.
3. Визначте функціонування багаточленних складних речень у мові ЗМІ.

Завдання:

1. Розставити розділові знаки. Виявити складну синтаксичну конструкцію, зробити її синтаксичний розбір.

Націоналізм зацікавлений у зростанні добробуту своїх громадян це зміцнює національну державу шовініст зацікавлений у протилежному бо ситих важче нацьковувати на інші народи а без цього послабиться диктат держави розпадеться імперія. Націоналізм породжує демократію — стосунки рівних; шовінізм веде до диктатури, бо ділить суспільство на гнобителів і гноблених. Відсутність чи брак націоналізму губить націю; відсутність чи хоч послаблення шовінізму розкріпачує народи... (В. Іванишин).

2. Підібрати заголовок до тексту. Виявити в ньому речення із послідовною підрядністю. Зробити їх повний синтаксичний розбір.

Часто фахівці називають Антарктиду кухнею погоди, і не лише через те, що тут формуються циклони, які впливають на кліматичні умови інших континентів, а й тому, що у різних куточках материка погода дуже неоднорідна. Так, температура повітря в середині Антарктиди може сягнути позначки —70 градусів, а на станції «Академік Вернадський» всього —20 градусів. Як пояснюють в Українському антарктичному центрі, на клімат острова Голіндез впливають теплі океанічні течії, що омивають його береги, тому тут сформувався набагато м'якший клімат, ніж на материку. За словами учасника третьої антарктичної експедиції Миколи Леонова, у літню пору температура повітря на станції коливається у межах 10 градусів з позначкою плюс, а взимку — в межах 20 градусів нижче нуля. Найчастіше шкала термометра показує —25 або —30 градусів лише тоді, коли з Антарктиди у бік острова дмуть холодні вітри (З газети «День»).

3. Зробити синтаксичний розбір ССК. Пояснити розділові знаки.

Злючий троль (за Андерсеном - сам диявол) виготовив дзеркало, в якому все гарне зменшувалось, а потворне виглядало ще потворнішим. Навіть добра людська думка відбивалась у дзеркалі потворною гримасою. Згодом дзеркало розбилося на мільйони скалок, які наробили більше лиха, ніж саме дзеркало. Скалки - часом дрібні, як піщинки, - потрапляли людям в очі й залишалися там. Людина починала бачити все навпаки, адже кожна скалка зберігала властивість дзеркала... Часом здається, що й досі ті скалки літають світом, а багатьом із нас вони потрапили навіть не в очі - в самісіньке серце, в'їлись у душу... Як повернути нам здатність правдивого бачення

(відчуття? самоідентифікації?)?.. Що зробити, аби наше історичне дзеркало відбивало не викривлену реальність („набір дій, фактів, культурних явищ, які спеціально підібрані” (с. 99)), а – правдиву сутність нашого тисячолітнього буття? Ці та інші непрості питання порушує Автор „Діоптри...” (П. Кралюк) .